

Plan rozwoju miejscowości

SARNOWO

gmina Lubraniec

Sarnowo, kwiecień 2005 rok

I Charakterystyka miejscowości

Wieś **SARNOWO** jest jedną z 48 miejscowości należących do gminy Lubraniec. Gmina ta, położona w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie włocławskim, obejmuje część atrakcyjnego, zarówno pod względem historycznym jak i geograficznym, regionu Kujaw.

Jej ogólna powierzchnia wynosi 14.818 ha, z czego miasto zajmuje 194 ha, natomiast wieś 14.624 ha. Administracyjnie podzielona jest na 32 sołectwa i miasto Lubraniec.

Na terenie gminy mieszka ogółem 10.575 osób, z czego 7.151 osób na terenach wiejskich, natomiast 3.424 osoby to mieszkańcy Lubrańca.

Gmina nasza jest typowo rolniczym regionem, zróżnicowanym pod względem geograficznym. O jego atrakcyjności decydują: czyste powietrze, lasy, rzeka Zgłowiączka wraz z dopływami. Posiada liczne pamiątki przeszłości, głównie zabytki architektury sakralnej oraz dwory ziemiańskie. Wyróżnić należy tu przede wszystkim kościół parafialny z 1906 w stylu neogotyckim oraz dawną synagogę żydowską z pierwszej połowy XIX w. wybudowaną w stylu barokowym. Uwagę turystów przyciąga również zespół pałacowo - parkowy z ok. 1827r. oraz rezerwat archeologiczny w Sarnowie, gdzie odkryto cmentarzysko tzw. grobowców kujawskich.

Przez teren gminy przebiegają też dwa szlaki turystyczne wytyczone przez PTTK. Pierwszy z nich to kajakowy Szlak Zgłowiączki obejmujący 79 - kilometrową trasę od Jeziora Głuszyńskiego poprzez Głuszynek, Rybiny, Chalno, Topólkę, **Zgłowiączkę, Borek, Lubraniec (gmina Lubraniec)**, Kazanie, Brześć Kuj., Nowy Młyn, Wieniec, Machnacz, Mazury do Włocławka. Drugi to samochodowy Szlak Powstania Styczniowego na Kujawach.

Obejmuje on trasę od Włocławka przez Nieszawę, Aleksandrów Kuj., Służewo, Zakrzewo, Dobrze, Radziejów, Piotrków Kuj., Izbicę Kuj., **Lubraniec**, Brześć Kuj. do Włocławka.

II Inwentaryzacja zasobów

Sarnowo to niewielka miejscowość położona w południowej części gminy, w odległości ok. 9 km od Lubrańca. Graniczy z 3 wioskami naszej gminy: Skaszynem, Wiktorowem i Wolą Sosnową oraz z gminą Topólka z powiatu radziejowskiego.

Mieszka tu ogółem 161 osób (83 kobiety, 78 mężczyzn, 30 dzieci i młodzieży). Jest typową wsią rolniczą. 63 gospodarstwa rolne o średniej wielkości 7ha obejmują tu powierzchnię ponad 454 ha. Dominuje uprawa zbóż jarych i ozimych, ziemniaków i buraków cukrowych. Hodowla opiera się na trzodzie chlewnej i bydło mlecznym.

Sarnowo to miejscowość posiadająca liczne walory turystyczne. Na uwagę zasługuje tu przepiękny krajobraz z rosnącym niedaleko wsi lasem i przepływającą opodal rzeką Zgłowiączką. Jest tu czyste powietrze i niczym nie skażona gleba, występują też łąki torfowe.

O atrakcyjności wsi decyduje ponadto bezpośrednie sąsiedztwo z Wolą Sosnową – miejscowością, z którą związany był Aleksander Laszenko – polski malarz, rysownik i podróżnik. W 1922r. asystował, prawdopodobnie jako jedyny Polak, w otwarciu grobowca Tutenchamona, z którego odkrywca Howardem Carterem przyjaźnił się. Od 1918 r. mieszkał w Woli Sosnowej a później we Włocławku, gdzie miał pracownię malarską. W jego twórczości dominował pierwiastek orientalny. Swoje prace wystawiał w warszawskiej Zachęcie.

Jego dorobek malarski uległ rozproszeniu, a częściowo zniszczeniu w czasie II wojny światowej.

Ponadto zaledwie kilka kilometrów dzieli Sarnowo od Jeziora Głuszyńskiego i znanej w całym regionie urokliwej miejscowości wypoczynkowej Orle.

Istnieje tu również cmentarz niemiecki z pozostałościami kamiennych pomników, krzyży i tablic nagrobkowych oraz urokliwa przydrożna kapliczka Matki Boskiej, pochodząca jeszcze sprzed II wojny światowej, przy której każdego roku, głównie w miesiącu maju, mieszkańcy gromadzą się na wspólnej modlitwie.

Ale bez wątpienia prawdziwą „perełką” tej miejscowości jest znajdujący się tu cmentarzysko tzw. „ grobowców kujawskich ”. Usytuowane jest ono w miejscowym kompleksie leśnym. Obiekt jest unikatowym w swoim rodzaju rezerwatem archeologicznym w Europie. Składa się z 9 zrekonstruowanych grobów megalitycznych pochówku ludności pucharów lejkowatych i kultury amfor kulistych sprzed 5.000 lat. Od miejsca występowania grobowce te nazywane są „ kujawskimi ”. Wśród miejscowej ludności określane są też jako „żalki”.

Prowadzone w latach 1950 – 1951 oraz 1966 – 1971 przez Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi badania pozwoliły je zbadać i zrekonstruować. Jak wskazywało centralne ułożenie zwłok w grobowcach, wznoszone musiały być one ku czci naczelników rodów. Tłumaczy to również obecność znajdującego się opodal cmentarzyska płaskiego, gdzie chowani byli pozostali członkowie rodu.

W jednym z grobowców tu odkrytych (grobowiec nr 9) znaleziono szkielet ułomnej kobiety, zmarłej w wieku 50 – 70 lat. Pochowana została ona prawdopodobnie w trumnie wydrążonej z pnia drzewa, którą umiejscowiono w poprzek osi wzdłużnej grobowca. Znaleźisko to jest czymś wyjątkowym,

gdyż jak dotąd nie natrafiono na tak prężny grobowiec, usypany dla jednej tylko osoby, i to kobiety. Przypuszcza się, że musiała ona zajmować jakąś szczególną pozycję w hierarchii społecznej.

W czasie prac archeologicznych innego grobowca (nr 7) natrafiono na szczątki od 5 do 9 ludzi zjedzonych najprawdopodobniej w trakcie uczty obrzędowej.

Wcześniej, bo w 1935r. odkryte i zbadane zostały grobowce w pobliskich Wietrzychowicach. Wyniki tych prac stały się sensacją naukową. Wykazały bowiem, że na terenie południowych Kujaw występują najstarsze i najbardziej okazałe tego typu zabytki występujące na ziemiach polskich. Poza Wietrzychowicami i Sarnowem występują one również w Gaju i Obalkach. „Sarnowskie” grobowce znajdują się w chwili obecnej w fatalnym stanie, pomimo iż są niezwykle ważnym i zarazem unikatowym pomnikiem kultury w skali kraju oraz stanowią lokalną atrakcję turystyczną.

Sarnowo to spokojna i zgodna wieś. Jest zwodociągowana i stelefonizowana. Posiada połączenia komunikacyjne PKS. Istnieje tu sklep spożywczy, prowadzona jest też działalność gospodarcza.

Sarnowo jest siedzibą Publicznej Szkoły Podstawowej im. st. sierż. Feliksa Rybickiego, do której uczęszcza 97 dzieci z dziewięciu wsi naszej gminy oraz jednej z sąsiedniej gminy (Boniewo), a której w ciągu 10 najbliższych lat nie grozi likwidacja. Funkcjonuje tu również jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, posiadająca własną remizę. To wokół niej toczy się całe życie kulturalne sołectwa. Mieszkańki wsi z kolei skupione są w Kole Gospodyń Wiejskich.

Wieś posiada jednak szereg problemów. Nie jest zgazyfikowana ani skanalizowana. Nie ma też przydrożnych chodników ani wiat przystankowych stanowiących ważny element bezpieczeństwa drogowego.

Również teren wokół strażnicy, będącej centrum życia kulturalnego, wymaga zagospodarowania. Brakuje też miejsca zabaw dla najmłodszych mieszkańców. Ludziom żyje się coraz trudniej. Sprawia to nieopłacalność produkcji rolnej oraz duży stopień bezrobocia, zwłaszcza wśród osób młodych.

Mimo to mieszkańcy Sarnowa z wielkim zaangażowaniem i poświęceniem budują wizerunek swojej wsi. Zawsze gotowi są do wysiłku nie tylko na rzecz własnej społeczności, ale i całej gminy. Od wielu lat zasiadają w Radzie Miejskiej, a członkinie KGW wchodzi w skład Gminnej Rady Kobiet. Każdego roku aktywnie uczestniczą w dożynkach gminnych i parafialnych prezentując przepiękne wieńce będące wytworem ich rąk. Starają się zachowywać obyczaje, tradycje i gwara kujawską.

III Analiza SWOT

Mocne strony:

- położenie blisko miasta Lubraniec i drogi wojewódzkiej Brześć Kuj. – Koło,
- atrakcyjność przyrodnicza – czyste i nieskażone powietrze, przepiękny krajobraz
- położenie w gminie posiadającej bogatą historię oraz szereg cennych zabytków stanowiących atrakcję turystyczną,
- występowanie na terenie wsi unikatowego rezerwatu archeologicznego,
- pielęgnowanie tradycji i gwary kujawskiej,

- duże zdolności organizacyjne mieszkańców (OSP, KGW itp.),
- poparcie mieszkańców dla realizowanych projektów,
- bardzo dobrze układająca się współpraca z innymi sołectwami oraz władzami samorządowymi,
- poparcie władz samorządowych dla planowanych do realizacji zadań oraz wszelkiego rodzaju aktywizacji mieszkańców wsi,
- opracowany plan rozwoju sołectwa zawierający zadania wpływające na jego rozwój,
- dzieci i młodzież uczące się w szkołach stopnia średniego i wyższego, z którymi związana jest przyszłość wsi,
- bogata tradycja rolnicza,
- istnienie sieci wodociągowej, energetycznej i telefonicznej,
- istnienie sklepu, szkoły oraz jednostki OSP,
- istnienie połączeń komunikacyjnych (linia PKS).

Słabe strony:

- trudna sytuacja materialna mieszkańców spowodowana nieopłacalnością produkcji rolnej oraz wysokim stopniem bezrobocia,
- niski poziom techniczny rolnictwa.
- brak zagospodarowanego i uporządkowanego centrum wsi,
- brak zewnętrznego wsparcia finansowego na rozwój wsi,
- niski poziom aktywności ekonomicznej społeczeństwa.

Okazje:

- członkostwo Polski w Unii Europejskiej,
- możliwość otrzymanie wsparcia finansowego płynącego z funduszy unijnych, w tym z Sektorowego Programu Operacyjnego, na realizację zaplanowanych zadań,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej sołectwa w pierwszej kolejności poprzez odnowienie cmentarzyska tzw. „ grobowców kujawskich ”,
- możliwość rozwoju turystyki,
- możliwość stworzenia szlaku turystycznego z miejscowościami Wietrzychowice i Gaj,
- dopłaty bezpośrednie dla rolnictwa,
- stworzenie wizerunku wsi przyjaznej dzieciom, młodzieży i osobom starszym
- podniesienie jakości życia i pracy mieszkańców wsi,
- możliwość zacieśnienia relacji międzyludzkich i międzypokoleniowych,
- możliwość organizowania różnego rodzaju imprez o charakterze rozrywkowym, kulturalnym i informacyjnym.

Zagrożenia:

- brak pomocy finansowej na realizację zamierzonych celów,
- brak motywacji do działania,
- brak integracji społeczności wiejskiej,
- migracja młodych i wykształconych ludzi do miasta w poszukiwaniu lepszych perspektyw i pracy,
- rozwój różnego rodzaju patologii.

IV Wizja rozwoju wsi

Pragnęlibyśmy, aby znikła wizja peryferyjności naszej wsi w oczach sąsiadów oraz osób ją odwiedzających, oraz by poprawiła się jakość życia i pracy jej mieszkańców. Życzylibyśmy sobie by nasze dzieci były dumne z faktu, iż są jej mieszkańcami, by chciały w niej mieszkać i pracować oraz by ich jedynym marzeniem nie była ucieczka do miasta w celu poszukiwania lepszych perspektyw i pracy.

Chcemy, by łączyła się tu tradycja z nowoczesnością oraz historia z teraźniejszością. Chcemy, by rolnicy nasi umieli korzystać z pomocy płynącej z funduszy unijnych, by nasze rolnictwo cechował wysoki poziom techniczny oraz by opierało się ono na gospodarstwach rodzinnych, charakteryzujących się różnorodnością produkcji na obszarach o korzystnym środowisku naturalnym i przyrodniczym. Mamy nadzieję, że nasze dzieci będą pracować w rolnictwie, które będzie się prężnie rozwijać i hojnie wynagradzało ich pracę. Duże szanse upatrujemy również w rozwoju turystyki, czemu sprzyjać będzie bez wątpienia atrakcyjność wsi oraz całej gminy. Szczególnie ważne jest więc dla nas odnowienie cmentarzyska grobowców kujawskich, niegdyś chętnie odwiedzanego, a dziś mocno zaniedbanego, oraz poprawienie estetyki wsi.

V Program rozwoju wsi

W ramach programu rozwoju wsi planujemy realizację następujących zadań:

- odnowa grobowców megalitycznych,
- utworzenie placu zabaw dla dzieci,
- poprawa estetyki terenu wokół strażnicy,
- zbudowanie wiat przystankowych.

Mamy nadzieję, że dzięki realizacji wyżej wymienionych zadań zniknie postrzeganie naszej wsi w kategorii peryferium gminy oraz zwiększy się jej konkurencyjność. Praca przy realizacji zaplanowanych przedsięwzięć wpłynie z pewnością na polepszenie i zacieśnienie relacji między naszymi mieszkańcami.

Nie posiadamy własnych środków finansowych na realizację zamierzonych inwestycji. Jesteśmy jednak w stanie porozumieć się i zorganizować w celu ich wykonania. Zdajemy sobie bowiem sprawę z tego, że jedynie wspólnym wysiłkiem możemy budować swoją tożsamość. Chodzi nam o zachowywanie wartości, zasad, wspólnego dorobku, kultury i tradycji, które muszą przetrwać w naszym życiu.

My, mieszkańcy Sarnowa, chcemy promować naszą miejscowość. Chcemy być z niej dumni. Chcemy dbać o zasoby jakie posiada. Jej wizerunek oraz przyszłość zależą od nas samych i od młodego pokolenia, które zastąpi nas w przyszłości. Poprzez zatrzymanie młodych ludzi na wsi zapewnimy jej rozwój. Chcemy im jednak coś po sobie pozostawić. Mamy nadzieję, że uda się nam zrealizować wyżej postawione cele i sprawić, że będą oni dumni z faktu, iż są mieszkańcami Sarnowa.

VI Opis planowanego przedsięwzięcia

Przedmiotem działania jest odnowa grobowców megalitycznych usytuowanych na działce nr 223 w kompleksie leśnym w Sarnowie, którego zarządcą jest Nadleśnictwo Kutno.

Zakresem prac objęte zostanie uporządkowanie grobowców oraz terenu wokół nich. Polegać będzie ono na:

- oczyszczeniu terenu z rosnącej tam trawy, „ samosiewów ” i liści,

- stworzenie ścieżek spacerowych umożliwiających zwiedzającym swobodny dostęp do każdego z grobowców,
- usunięcie krzaków zasłaniających grobowce od strony drogi,
- oznakowanie trasy dojazdu do rezerwatu od strony drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kuj. – Koło,
- odtworzenie tablic informacyjnych (plansze z tworzywa na drewnianych słupkach),
- wyznaczenie miejsca do parkowania,
- wyznaczenie miejsca do odpoczynku (drewniana wiata).

Zrealizowanie tego przedsięwzięcia podniesie z pewnością poziom atrakcyjności turystycznej wsi i całej gminy. Chcemy, by rezerwat ten stał się prawdziwą jej wizytówką oraz by przyciągał uwagę turystów. Pragnęlibyśmy stworzyć szlak turystyczny łączący Sarnowo z Wietrzychowicami i Gajem. Mamy nadzieję, że dzięki temu wzrośnie liczba osób odwiedzających naszą małą ale jakże urokliwą miejscowość. Z tym bowiem łączymy nasze szanse na rozwój turystyki oraz możliwość pozarolniczego zarobkowania.

Z uwagi na wartość historyczną i turystyczną rezerwatu oraz na szanse, jakie daje nam jego odnowa, prosimy o wsparcie podjętej przez nas inicjatywy.

VII Szacunkowy kosztorys planowanego przedsięwzięcia

- Prace związane z odnową grobowców oraz terenu wokół nich – 31.110,00 zł.
- Prace związane ze stworzeniem miejsca do parkowania oraz miejsca do odpoczynku – 28.426,00 zł.
- Oznakowanie trasy dojazdu do rezerwatu wraz z odtworzeniem tablic informacyjnych – 10.004,00 zł.

RAZEM: 69.540,00 zł. (słownie: sześćdziesiąt dziewięć tysięcy pięćset czterdzieści złotych 00/100).

VIII Harmonogram planowanego przedsięwzięcia

Listopad 2005 r.	- podpisanie umowy o finansowaniu projektu,
Marzec – Wrzesień 2006 r.	- uporządkowanie grobowców i terenu wokół nich (oczyszczenie terenu, stworzenie ścieżek spacerowych, wyznaczenie miejsca postoju i odpoczynku),
Sierpień – Wrzesień 2006 r.	- odtworzenie tablic informacyjnych oraz oznakowanie trasy dojazdu,
Październik 2006 r.	- rozliczenie projektu.